

Bomhaj Bóh!

Cíklo 47.
25. nov.

Lětník 10.
1900.

Szerbske njedželske Łopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Smolerjez knihicziſchčeřni w Budyschinje a ſu tam doſtač ſa ſchtwórtlētnu pſchedplatu 40 np.

Sswjedżeń ſemrjetnch.

Psalm 90, 13.

"Wuc̄z naš wopomnic̄z, ſo dyrbimy wumrjec̄z, ſo býchmy mudri byli."

"Wy njebudzecze ſmijercze wumrjecz", tak je čert w hadowym ſchtalcze něhdyn k prěnimaj čłowjekomaj praſil. Tež džeuſha ma wón hiſhceze tu ſamu ręcz. Praji, ſo ujeje žadyn ſud Boži. So po czèle wumrjecz dyrbimy, to drje wjazy ſaprewacze njemóže. Leži ſjawuje pſched wocžomaj kózdeho, ſo wumrjecz budžemy. Ale ſo je wěčna ſmijercz, ſo je Bože ſłowo wérne, hdyz njeponutnym a njewěrjazym hrěſchnikam wěczne ſatamanſtwo hroſy, to wón ſaprewa. Haj, ſamo ſ czělnym wumrjeczom čert naš wſchěch džiwnje ſjeba. Wot wſchěch wězow je nam jenož wěſte, ſo dyrbimy wumrjecz. Hac̄z my, hdyz tele rhynczki čitamy, ſo hiſhceze do koža lehnyčz budžemy, je jara njewěſte; haj, prjedy hac̄z je tole wokomikuſjenje nimo, móže ſłaba deſka ſlamana bycz, kotaž naš hiſhceze wot wěcznoſcze dželi. Derje, to wěmy, a tola ſebi kózdy w ſwojej wutrobje myſli: Ma tebje hiſhceze ſmijercz czaka. ſsamo najstarschi ſchědžiwz měni pſhezo hiſhceze, ſo ma hiſhceze něſchto lětkow wěſtých na ſemi.

My ſe ſwojimi myſlemi a wotpohladami ſo tak ſa tutón ſwét ſpuschežam, jako by nam něchtó rukował, ſo budžemy na tutej ſemi ſ najmjeňſha ſto lět dokonjecz. To je džiwnie czertowſte ſjebanje a namaka ſo tola w naſchich wſchitkach wutrobach, ſamo w žiwyh wěrjazych

ſchesczijanskich wutrobach. Je to wothlóß stareho jebanſtwa: "Wy njebudzecze ſmijercze wumrjecz".

Duž mamy prokycz: "Knieže, wuc̄z naš wopomnicz, ſo dyrbimy wumrjecz, ſo býchmy mudri byli." Zahadlo ſmijercze je ſa ſchesczijana ſlamane pſches ſbóžnikowu ſmijercz a ſbóžnikowe horiestacie. W hinajschej myſli, hac̄z čert měni, je ſa ſchesczijana woprawdze wéra, ſo njebudzecze ſmijercze wumrjecz. Jeho ſbóžnik je jemu ſlubil, ſo njebudzecze něhdyn wjazy wumrjecz.

Ale runje teho dla dopomni wón ſo na wěčny wótzny kraju a na tamnu ſhutnu hodžinu, kotaž jeho junu ſ kraja žiwenja do ſwěta wěčnego žiwenja a ſwětla powiedze. Runje teho dla prokycz wón, ſo chył ſwiaty Duch jeho wot tajkeho czertowskeho jebanstwa wužwobodzic̄z, na to ſapomicz, na czož naš wſchitko dopomina, na wumrjecze, kotrež je nam jeniczky ſe wſchěch wězow wěſte. Tola wopomjenje móže a dyrbí naš mudrych czinic̄z. Mudry je tón, kiz ujeje ſa tutón ſwét ſachodny, ale ſa wěčny ſwét žiwý, kiz w tym, ſchtož wěčnje wostanje, ſwój wótzny dom pyta, kiz njewěſte dny wužitwa, ſo by ſebi njeſachodne kublo ſawěſzil, kiz wěru ſdžeržuje, luboſez wopokaſuje, nadžije ſo troſchtuje. Mudry je tón, kiz je ſo pſches žiwenje a wumrjecze do rukow a na wutrobu teho czahnyčz dał, kiz je ſmijerczi móz wſał a žiwenje a njeſachodnoſc na ſwětlo pſchinjeſl, do rukow naſchego lubeho ſbóžnika Jezom Chrysta. To je wěſte, ſo, ſchtož we wěrje do njeho wotbal czehnje, ſbóžnje czehnje. Naſchi morwi w Chrystuſu wužnjeni, njeſhu morwi, ale ſu žiwi.

¶ tej strofskſtnej wěſtoſcžu čzemy ſo dženſa na nich do-
pomnicž. To budže nam ſyli ſi wočow ſetrčž. Pſched-
ſtajcze ſebi, ſak ſbóžni czi ſu, tiž ſu ſ Bohu pſchischi a
ſotrychž ſo žana bołoſcž wjazh dótfnycž njebudže, ſak tam
horſach w ſwětle wſcho to dopóſnaja, ſchtož je uam hiſcheze
potajene, a potom ſpytajcze, hacž njebudže ſo wam ſóžo
ſi waſcheho rta a ſi waſcheje wutroby prajicž: Tón ſnjeſ
je jo dał, tón ſnjeſ je jo wſał. Mjeno teho ſnjeſa
buđ ſhwalene.

Mý pak wschitzu chzemy, njech dženž wo ſwojich
ſubnych žarujuemy abo niz, dofelž je Bóh luby ſnjes naš
hiſchicze ſi tajfej ſrudobu pſchenoſchowal, we wěrje do
ſwojeho ſbóžnika ſo wobtwardźicž a we wuſtwieczenju
wýchědnie pſchibjeracž, ſo býchmy jemu ſaſchli ſi wotpocžinfej
poſla Jeſuſa w ſwětle. To je poſlednie ſłowo w tutym
zýrkwinym lěcze — njeſajcze nam tole poſlednie ſłowo
ſazpicž, ſo bý nam žohnowane lěto bylo.

Hamjeń.

Putzowanie po Bożim piętnie

960

fajše myšle nadendžech, Bože ſkotoč cítajo.

Podawa říkávny čítať „Pomhol Bóh-a“.

(Bofraczowanie.)

1. faihi Mójsażowe, 16. stan.

Potom tež džesche Rnješowy jandžel ē Hagarje: Hlej, ty by
baniadruha, a budžesch byna porodžicž, mušwoleneho sa wótza
mnobich potomnikow, a ty dýrbijsch, so by stajnje bo dopomniła na
dženžnijschi podawf, jeho mjenowacž Išmael = Bóh wužlyjscha,
teho dla, so je Rnjes twoju žałoscž wuhladal a je wužlyjschal
twoju modlitwu, i twojej žałoscže wufhadžazu, hdyž tež niž se
þłowom wuspěwanu.

Ísmael je prěni, fotrýž ſvoje mjeno hížo do ſvojeho naroda dostanje; po nim je ſo to tež stało ſ Šiaafom, je Salomonem, ſ Šofiafom, ſ Chrufom, ſ Janom fſchčeňenifom a ſbónežnje ſe ſbóžnífom ſamym.

Žałosć ſtona a ſdychuje, ſtonanje a ſdychowanje poſběhuje
ſo hacž k Bohu; teho dla je žałosć ſama, jeli ſo ſo njepſchikhili
k ſelenju a ſakrowanju, cžicha modlitwa k Bohu. To płacži pať
woſebje wo Hagarinej žałosći, fotraž běſche w Abrahamowym
domje naivukla ſo modlicz.

Wón budže džiwi čłowjef, po słowie pschelóżene mělo rěcž:
„wón budże čłowjef jaſo lěžny wožoł,” taſ džiwi a njeſſluđny
jaſo lěžny wožoł, fotryž ſamotnoſć lubuje a ſo wot žadneho
čłowjefa ſſluđicž njeda. Žeho ruſa budże pschecžiwo kóždemu, a
kóždeho ruſa pschecžiwo njemu; a wón budże napſchecžiwo wſchitkim
ſwojim bratram, wot nich ſ ranju bydlicž.

„Wón budźe čłowjef jaſo lěſny woſoł.“ To je spodžiwne a tola raſne wěſchczěnje. Džiwi woſoł (onager), po hebrejskej rěčzi „pere“, to je běhař, je rjane ſwěrjo ſ dlějſchimi nohami hacž ſfluďny woſoł, ſ cžěmnymi, wołmojtymi hriwami, ſ bělymi fožmami faž ſlěbro, ſ brunej ſmuhu na fhribjecže faž thoſej a fudžerjatej. Tutón lěſny woſoł je ſpěſchny a ſpłóſchiły, ſo ma ſ czežta ſwojeho runjecža. Wón bydli w puſcžinje; jenož porědko poradži ſo čłowjefej ſ wulfej prózu, ſo tajfeho wóſla tſeli; tola ſfluďicž ſo wón ženje njeda. Jesaiaš wobrasuje najhórſche ſapuſcženje ſe ſłowami: „město, hdźež ſo lěſne wóſły ſawiežela“.

Tole je wubjerné pſchirunanie. S ním wobražuja ſo nam Beduinojo, kaf njewuměrjomnje ſvobodnoſć ſubuja, kaf žedža, ſo móhli ſtajnje broſdžic̄ po puſčinje, kaf ſazpívaju wſchitke wobſtajne živjenje, woſebje w měſtach býdlic̄, kaf ſu najradſcho ſamilutž. Ženoz̄ jenotliwe džěle jich fraja ſu ſo na čaſh dobyče; pſchezo ſ nowa mějachu dobywarjo pſchecželſtivo teho ſuda pýtac̄, fotrehož maſch ſo hladac̄, ſo njebh jón ſchęzipał, a ſ fotrymž by bjeſe wſcheho wuspěcha wojował.

Woni bydla pod hołym njebjom, piša nam starý hrjefski spisowaczel Diodor, jich wótzna semja je njewobydlena puſcžina, hdźež njeje ani wodh. Gakoń jim ſafaſa, ſo njefmědža ani ſycež, ani plódne ſchtomh ſadźecž, ani wino picž, ani khěže natwaricž.

Schbžfusíž wot nich by to cžiuš, teho býchu ſ ſmjerčí ſaſudžili.
S pſchicžinu tajfeho ſafonja je jich měnjenje, ſo býchu mózniſchi
na ſeini léhko doſež tých, kotsíž něſchtó teho maya, nufowacž móhlí,
ſo maya jich pſchifaſam poſluchacž.

Hischčež dženša je najwjetší džel wšchěch Beduinow živý jako rubježníz. So býchn ſo wujsprawnili, powołaja ſo na ſwojeho wótza Išmaela, fotremuž je ſo doma ſurowje jeschlo, fotryž wustorčeny ſe ſwojeho wótzneho doma puſczinu ſa herbſtwo dosta, ſ porucžnoſcžu, ſo ſmě bracž, hdžež něſchtó namaka.

W puščinje je fóždy ujepščeczel druhego, tak praja hiſčecze dženja Arabowje w Rubiszej a powołaja ſo ſ radoſću na ſwoje rubježne živjenje spominajo na Bože ſłowo w naſcej biblij.

„Napschecžiwo wschitfim ſwojim bratram”, po prawym „we woblicžu ſwojich bratow”, jim ſ napſchecža bułże wón bydlicz, to rěfa ſ ranju, dokeš w ſastarſku čłowjef, chžyjche-li wón wěstu stronu woſnamjenicž, ſo stajuje ſ woblicžom ſ ranju wobrocži. Teho dla maſch tež w Arabiſtej mјeno „Zenit” ſa južnu Arabiſku == krajinu na prawicy, a ſa Syriſku mјeno „Scham” == krajinu na lewicy.

Mjes wschěmi Abrahamowym potomnikami su Išmaelitojo sa-wěscze najdale k ranju bydlili. Tola hebrejski muraš „psched-wobliczom wschitkich swojich bratrow”, chze hiscze wjazd prajicz, hacž jeniczych semjepišnu nowinku, mjenujzty to, so budze źebi Išmaela poznjo wschitkim Abrahamowym potomnikami swoju swobodnoſcz ſakhowacž, a to nam ſtawisny dopofaſaju. Hiscze dženſa su Išmaelszy swobodni knježa po wsczej frajinje mjes Eufratom, Guezſfej ſeňſkej wuſſoſczí a čerwjenym morjom. Stutych frajinow su po roſjchěrili daloko po ſewjernej Afrizy a po južnej Aſſiſfej.

¶ Hagar studžen' wopuszczivši a ſi ſwojej fnjeni ſo wrócezi-
wschi, rěkoſche mijenu teho Šenjeja, fiž ſi ujej rěczeſche, pſchetož ſa
Šenjeja ſameho běſche wona jandžela ſpóſnała, hdvž běſche ſo tak
wěſcze w ſwojich ſłowach ſa Šenjeja wuſnał: Ty, Božo widžis-
mje. Ty ſy Bóh widženja, fotrňž ſo čłowjefam poſaſa a fotrehož
móża čłowjefojo wohladacž a njetrjebaja wumrjecž. Pſchetož
wona džesche: Gavěrnje, tu ſym widžała teho, fotrňž je potom
na mnieje poſladał.

Po hebrejskich słowach mělo tute město rěfacž: „Tež tuď
widžu hiſchcže po widženju?“ To chze rěfacž: „Tež tuď, hčžej
bym ja Boha wohladała, widžu hiſchcže (bwětło), bym hiſchcže
živa, po widženju?“

Tute słowa składają się na tyle myśl: Wohladasch=li Boga, który był tak porażony a zapchnięty, so nijemóżesz niczo drugie wjazdy wohladacz, ale dyrbijsch wumrjecz. Bojoscz, so ma człowiek wumrjecz. Siewi=li so jemu Bóh abo pschibv h abo něfajte bójste bycze, je pschepleczena po wszelkich starzych, też pohanjskich czachach. Tola, schtož ujeje poła pohana dale niczo, fhiba bufe czucze wo bójstej wulfosczi a majestosczi, to je w starym testamencze, s najmniejsza tam, hdżež ju poła rośświetlonych człowieków nadieidżes, głuboce saczucze wo njehódności hręschnego człowieka, fotryž nje-móže psched świątego Boga stupicz.

W starym testamencze naſpomina a woſpietuje ſo c̄aſto po-
wſchitkowne ménjenje, ſo njemóžesč Boha wohladacz, ſo njeby
wumrjeł, a Bóh ſam wobfruczi tutu wěru; a tola ſažo ſteji temu
napſchecžiwo zyły rjad podawſow. Dopoimnju tebje wožebje na-
to, ſchtož nam Mójſaſ powjeda w 2. knihach 24, 10. 11. ſſwo-
jeje hrěſchnoſcze a njemožy dla ſ hrěſchnoſcžu ſviſowazej njemóže-
žane ſtworjenje na ſwiatelio Boha pohladacz, hdvž móń c̄lowjefej
na widžomne waſchiſe něfak ſwoju wýškoſcž a ſwiatoſcž ſjewi;
ſamo pohladanie na jandžela, fotryž ſtajnje pſched Bohom ſteji,
je c̄lowjefej ſtraſchne, tola ſchtož je ſtworjenju hrěſchnieje ſkaženo-
ſcze dla njemóžne, to ſamóžitej Boža ſmilnoſcž a Boža hnada,
otrejž c̄lowjefej hrěch wotwoſmu a otrejž ſacžiſchež Božeje
ſwiatoſcze ſwjedžetej a polóžitej. Teho dla wjeſeli ſo c̄lowjef
jako džecžo, hdvž wohladawſhi Bože ſjewjenje cžuje, ſo je wo-
ſchewjeny, wožiwjeny a wuſtrowjeny. Doniž ſo ſkóncžnje wſcha
Boža fraſknoscž njesjewi w cžele, ſo móža nětko wſchitzu, fiž do-
njeho wěrja, wjeſeli ſamoſacž: „My widžachmy jeho fraſknoscž!
My ſmty jeho ſ wocžomaj widželi, ſ rukomaj wobmaſali.“

Teho dla je Šagar tu studžení mjenovala studžení žitveho, fiž na mnje je pohladal. Studžení widženja ē živjenju, t. j. studžení, hdžež Boha wohladasch a stajuje živý wostanjesch, a potom ē dobom: hdžež Bóh hnadnje na tebje pohladnje a cze požohnuje.

Všichrunaj k temu „Pni-El“, město, kdžez Bože wobliczo wo-hladajch, a kdžez je bo twoja duschha wumohla.

Tale studzén běsche pſchi połodniſtich ſananejſtich mjeſach mjeſ ſadežom (= ſadežom) a mjeſ Varedom.

III. Schtucežka 15. a 16. Domoj ſo wrózjiwſhi porodži Hagar w ſwojim čaſu ſyna, kotrejuž Abraham po Božej pſchi kaſni Ismael narjeknu.

A Hagar, kotrež do Abramoweho doma w Hebronje luboſnije witachu, porodži Abramamej ſyna, a Abram, dopomniwſhi ſo na Božu poruczoſte, kotrež bě ſhonil ſ Hagarineje powjescze, na-rjeknu ſwojemu ſynej Ismael.

A Abram běsche ſchěſez a wóžom džežacé lét starý, kdžez jemu Hagar Ismaela porodži.

(Poſtracžowanje.)

S s w i e d z e n ſ e m r j e t u h .

Khód pſches po hrjebniſch cžo.

Hlóš: Mi wutrobnje ſo hiſchěze.

Dženſ' ſaſho ſpominamy
Na tých, tiž w rowach ſpja,
Tich rowy wopytamý,
Nam wocži ſylsuja,
Kdžez ſo my dopomnimy,
So běchu mjeſ nami
Tu w ſiednocženſtwje žive,
Nětk row naž roſdželi.

Ssu ſchli do Božoh' raja,
Kaž my to wěrimy,
A Bože ſłowa praſa,
Tež my ſej žadamy,
Tam k Jeſužej dom čahnyčz
A tej wečnej ſbōžnoſci,
S toh' hréſchnoh' ſwēta ſtanycz,
Po ſeňskim hubjeñſtwje.

Schtož woni wſchitzh běchu
Ssmý my nětk na ſemi,
Kdžez předn naž tam džechu,
My džemý ſa nimi,
Nětk woni wotpočuju
Bo prózh, hubjeñſtwi,
Na ſwēt ſej nježadaja,
Mér maja njebeſki.

Dha hladacé nětk chzemý,
Schtož ſu, tiž w rowach ſpja,
Kdžez my k jich rowam džemý,
Schtož ſu, tiž plakaja?
Kiž ſhubili ſu ſwojich
Pſches ſmijercz bjes ſmiljenja,
Na rowach klečza drohich
A ſrudni žaruja.

Tu ſpitaj ſwēnaj starſhej
Pod hórkmu ſelenej,
Kiž džeczi lubowaschtaj,
Sso ſa nich ſtaraschtaj,
Ach, nětk ſu wopuſchězene
A ſrudne plakaja.
Njech budža troſchtowane
Pſches luboſcz Jeſuža.

Tu ſpinka džeczo rjenje,
Bě wjeſ'le ſtarſheju,
We Jeſužowym mjenje
Hacž k tamnom' wulkom' dnju,
Tej' wjeſele ſo ſhubi,
Nětk ſrudne ſdychuju,
Ta ſmijercz je jimaj rubi,
S nim jeju nadžija.

Zow placze bratr pſches ſotru,
Tu ſotra pſches bratra,
Smijercz je jej' ſ kožu wótrej,
Kaž trawu woſznaſala,
Hlaj, Mandžellaj tak ſwēnaj
Pſches ſmijercz ſtaſ dželenaj,
Saſ' ſcenocžicž ſo wērnaj
We njebju ſadataj.

Tu dobrý paſthy ſwēný,
Svředž ſwojej woſhadý,
Nětk wotpočuje měrny,
Spi derje ſub'waný,
Hlaj, tudž hórfka kryje
Wucžerja džecžatkov,
Sa ſwoju prózu žněje
Mér Boži njebeſki.

Kow trawny tudž kryje
Toh' ſpróznoh' ſchědžinza,
Njech wotpočuje w měrje
Wot próz, hubjeñſtwi,
Te husto Boha proſyl,
So byh' k ſebi wſal,
Vět wjele je wón noſyl,
Sso bědžil, prózowal.

A ſchto dha nětk tudž
Pod ſnadnej hórfku je?
Ach, to je zuſbnik khudy,
Tu putnik wotpočinje,
Toh' ſmijercz bě pſchelhwatala,
S dala wot domiſny,
Zow wotpočink jom' dala,
Wot ludži ſazpjeny.

Duž dženža wopomnimy,
Wſchech, tiž we rowach ſpja,
Sso na nje dopomnimy,
Na dnju jich ſwiedženja.
Ach, daj jím wotpočowacé
O, luby Jeſužo,
Hacž budžes hich ſaſ' woſacž,
Pſchindž ſkoro ſbóžny dnjo!

Naž pak chyzl Božo wuežicž,
Kiž hiſchěze živi ſmy,
Sso k prawej wérje wrózicž,
Kdžez wumrjecz dyrbimy,
So bychmy ſbóžni byli
Pſchi Jeſom Khrystužu,
So wěčnū kraſnoſcž měli
A ſrónu njebeſki.

E. Helaž.

Wjeſna wójnska Chrónika ſ lěta 1870.

(Poſtracžowanje.)

Wójnske wopory.

Wóžom hodžin doſho běsche hrimanje fanonow wjeſ Elſaſ-hausen pſchetſchaſzlo. Něchtio khězow a brózniow běsche potſelanhých abo tež ſpalených. Hiſchěze ſo wſchudžom kurjeſche. Wjazh hacž junfrbez dyrbjachu němſzy woſazy čeſkneč, a pſchezo ſaſho čeřejachu do předka, hacž ſo napoſledku po jſtraſhnymi frejpſcheleczu do wžy dobuchu. Ale hiſchěze na haſzach a we dworach ſo dale tſelesche a kaſaſche. W tajſej strachocže ſkori na dobo 20létña holza w pinzy na duchu; jeje woči ſo ſhmuriſhtaj a jeje roſum bu čěmny. Taſo bludna stuſi wona ſ pinzy a žane wjeſele nje-žwěcžesche wjazh do jeje duchowneje nozy. Hlajež, taſ tuta rjana Viſka, předy taſ mudra a kcežjaza, netko jako ježen ſo pſched ſudžimi ſhowa, kózdeho ſo boji! To je ta wójna cziniła.

W jenym domje býdlesche hluči wuj, tež trochu hluſikoſty; tón ſaleſh na ložu do měcha, kdžez druſy čeſkachu. Taſo ſo netko němſzy woſazy do jſtuň dobuchu a džiwnu ſulu widžachu, woſachu won: „Werda!“ Nicžo ſo njewotmotwi — wón džě běsche hluči —, dha tſelihu do njeje a wbohi wuj běsche njebohi. — Taſo běsche wjeſ hižo dobyta, dyri hiſchěze kula do Turjeſ pinzy, a pjeſkarjez Roſa mjeſeſche pſchetſelenu ruku, ſtara 75létña žónſka padny pſchi njej morwa na ſemju. Wodliž Taſub běsche w ſwojej bojoſeži do thamora ſaleſh, woſazy pak jeho namakachu a jeho taſ nežmilnije pſchelbichu, ſo bě wot teho čaſha čežko khory. We Wörze chzysche 24létny mlodženz na najſtviſe ſo woknjeſchkom bitwe pſchihladowacé, duž ſlečza jemu kula pſches wutcoſno, wón ležesche hiſchěze ſchěſz měbzazow a wumrje. W Spachbachu stuſi nan ſ pinzy, ſo by po khléb ſchol ſa ſwoje hlučne džecži, tam pſchimnyh jeho woſazy, praſo, ſo je ſo woknom na nich tſelaſ, a ſatſelihu jeho hnydom. Wón pak běsche zyle njewinowath. Teho wboha bědna žona je ſo ſkoro hacž do ſmijercze rudžila. Druheho mlodženza chzycu tež ſatſeliz, ale ſkonečnije jeho hiſchěze wobhnadžichu, ale wulſi ſmijertn ſtrach jeho taſ pſchewſa, ſo wón jedyn džen nadobo wumrje, wulſu khudu ſwójbu ſawostajiwſchi.

W Langenſalzbachu chzycu Němzy zylu črjódu muži ſatſeliz, jich kruth ſaraſ pak ſa nich řečeſche a jich wumrje. Ale Gunſted? W Gunſteče je ſo najſrudniſha wěz ſtala. Němzy na wobydleri tukachu, ſo ſu na nich tſelaſ. Ale to ja njemóžu wěricž. Wobydlerjo to přeſachu. Ale němſzy wjſchzy a woſazy pſchi tým wofſachu, ſo je ſo ſ woknami a ſ pinzow na nich tſelaſlo. Schto móže to prawje wjedžecž? W tajſim njeměrnym čaſhu je wſchitko móžno. A taſ ſu Němzy jeneho khoreho we ložu ſatſelili, praſo, ſo njeje khory, ale ſo ſo jenož we ložu ſhowa. Žedyn hoſczenzař bu pſched ſwojej khěz ſatſel, jeho žona teho runja. Dwě jeho džecži buſchtej čežko ſranjenej. Žene džecžo je ſo roſlamanej ruku hacž do Hagenawa čežko. Schto ſu tute džecži ſleho čzniſe? Praſchej ſo rowy. Džiwnje pak je, ſo ſo tudž w Fröſchweileru nikomu žaneje kſchivdy njeſta, hacž runjež běsche tudž bitwa naj-hóřicha, a dyrbjach ſo kózdy dom woſebje dobycz.

Wurubjenje.

Wrózimy naſche myſle ſaſho do Fröſchweilera. Běsche na poſchecžich, jako ſ pinzy wuleſhchmy a ſo domoj wrózichmy. Božo, ſchto je ſo tola wſchitko w tutej khwili ſtalo! Franzowſka ſbita, wjeſ wopuschězena — my dyrbjachmy pſakacž. Durje na farje běchu roſbite, ale nutska běsche wſcho w dobrym rjedže, wſchitko ſtejeſche na ſwojim měſeze. Taſo do komory ſtupichmy, hibaſche ſo neſchto w čzmonym kucze. Qui vive? (Schto tam je?) ſo praſchachmy. Sdychowanie bě wotmolwjenje. Wotewrichmy wofenzy a wuhladachmy ſchecžoch ſranjenych Turkow na maſaných ſchatach ležo. Tich napohlad běsche žaſožny. Ženemu běsche kula wutrobnno pſchebila, druhemu život roſtorhnyla, tſečeſmu nóbz a wobej woči wotraſhyla. Taſ ležachu w ſwojej kwi a bohoſci, na zylum čeſele tſchepotajo. Tich wotewrjena huba ſtonaſche: wodu! wodu! My jich ſ ſuta wunjeſchchmy. Žedyn ſejeſche po wſchitkach ſchyrjoch na dwór hacž k bróžni, tam ſo wukrawi. Druhi lehny ſo do ſrjež dwora a modleſche ſo po turkowſku, hacž wumrje.

Nětko ſběhny ſo na dróžy wulſi ropot. My ſebi nje-myſlachmy, ſo móhł nowy ſtrach na naž pſchińcž. Schto wjedža ludžo wo wójniſe, tiž ſu hnano rjane wójnske powjedanžka čitali, ale žaneje wójny naſhonili! Stejach w khěznych durjach. Nadobo wali ſo kopiza woſakow do dwora. Woni běchu zyle ſtoraſi wot wojowanja, čzoplož a lacžnoſež. „Wy macze wino, dajeſe nam

nějšto wina!" — „Haj, moji knježa, wino móžecže doſtač!" Khwatach do pinzy a pschinjezech někotre blesche. Alle ſchto to běſche! Sto rukow ſo fe mui wupſchestréwoſche a wot wſchitlich boſow ſo woſaſche: „Mi tež! mi tež!" Strach mje lojeſche. Ža proſchach: „Budžeſe jenož ſměrom, wy dyrbieſe doſtač!" a džech ſ nowa do pinzy. Nětſ pak džechu ſa muu, ſo bu ſ doboſ pinza poſna wojaſow. Kaž džinvi hrabnycu woni ſa tuthmi bleſhemini, a wuńdže jena črjóda, dha wali ſo druha nnts. Nje-móžach woſarac̄. We woſomiku běchu bleſhe wſchē. A pſchezo hörje bě woſanje ſa winom. „My dyrbimy wino měč!" Žow we tych ſudach je wino! wočiūcze je, abo my do nich tělimy!" Ža ſo njemóžach hibnyc, woni chzýchu mje ſatkež. Duž ſawoſach: „Mějče ſejerpoſež a puſcheže mje won, chzu po tóčku hiež!" Tak jim čeſknych. Nětſ ſta ſo broſne wuſubjenje a wupuſčenje. Woni roſbichu tute ſudy, jedyn po druhi, wino bějeſche ſ rěčkami, wſchitzu chzýchu ſ doboſ piež. Pſchi tym ſo ſtorkachu, wadžichu, ſmějachu, klijachu, — žaloſny roſot. Stejach pſched durjemi a pſchihladowach. Schto ſebi chzých? Njech činja, ſchtož chzedža. Š winom pak njeběſche doſež. Škladžene wiſhni je ſkřli a ſchtož jenož namakachu, wſchitko ſjedžichu, a pſchezo wjazy wojaſow ſo do dwora waleſche, woſajo: „Wy mače wino! Dajeſe nam wino!" Ža wotmoļwic: „Džice do pinzy, pinza pluwa ſ winom." Woni džechu, brodžachu we winje a pſchewalowachu prýdne ſudy, lacžni džechu dale w druhi dworje pytač.

(Poſračowanje.)

Wſchelafe ſ bliſka a ſ daloka.

— Sańdzeny tydženj wamrje knjeſ farař em. Marežka w Budyschinje. Wón bu ſańdzeny ſchtwórt ſ wulkej ſwյjatočnoſežu na Tuchorju ſhowany. Tež ſaſtupjerjo jeho předavſcheje Woſborkſkeje woſadu, w kotrež běſche doſte lěta ſ wulkim žohnowanjom ſkutkował, jemu poſlednju čeſež wopokaſachu. Š nim je ſo minyl poſledni herbſki farař Woſborkſkeje woſadu. Hdyž ſo wón na wotpočink poda, ſo farſte mějtno ſ němſkim fararjom woſbadži. Wón pak je we Woſborku, kaž doſho jeho čeſlne mozy dožahachu, hiſcheze wjazy króč ſa lěto herbſku ſpovjedž džeržał. Džak jeho woſadu, kotrež je jaſo ſwěrny duſchowpaſtýr wodžil, dže ſa nim do wěčnoſež!

— „Bibliſki pucžník" na lěto 1901 je nimale docžiſhczaný a ſo w bližſhim čažu ſobuſtawam naſheho evangeliſko-lutherſkeho knihowneho towarſtwa roſdawa. Wón je jara rjenje wot knjeſa Mateka-Bartskeho ſestajany. ſſobuſtawý towarſtwa jón darmo doſtanu, ale tež tajzy, kotrež ſobuſtawý njeſhu, móža ſebi jón ſa 10 np. kúpcíz. Lubi ſſerbja, wy doſtanjecže „Bibliſki pucžník" pola waſcheho knjeſa duchovnego. „Bibliſki pucžník" ſluſcha do kóždeho herbſkeho doma jako duchovný wodžer pſches lube ſwյjate piſmo, w kotrejž ſa kóždy džen ſlово ſwjetatoho piſma ſ domjaſemu natwarjenju namakamy.

— My ſebi mało na to pomýſlimy, ſo nimam yenož herbſte woſadu pola naſ ſe w Luži, ale ſo ſu tež herbſte woſadu w dalokoj Ameriži, hdyž ſo tež Bože ſlово w naſhej maczérnej rěči předuje a čita. Tute woſadu tež w duchu ſ nami ſwížuſa. Mamy tež w Ameriži ſobuſtawý naſheho evangeliſko-lutherſkeho knihowneho towarſtwa, kotrež kóžde lěto knihe naſheho towarſtwa doſtawaju. Pſched kóžim je ſažo poſyłka knihow w „blubjenym kraju" do Ameriki woteschla. Njech wone tamnym herbſkim woſadam pſchinjeſu tež ſtowjenja naſchich herbſkich woſadow doma.

— Pſchichodna synoda evangeliſko-lutherſkeje zyrkwe w Sakskej ſo w Draždžanach ſhromadži. Kajke wažne wuſadžowanja ſměje, njeje hiſcheze ſnate. Do synody ſměja ſo nowowolby ja ſynodu. W Budysko-Kamjeniſkim woſrjeſu ma ſo na město ſemrjeteho knjeſa wjſchſkeho hamtskeho ſudnika Philippa ſ Kamjeniza nowy wotpoſlanz wuſwolicz, kotrež duchovný njeje. Duchovný wotpoſlanz pak ſo w tymle woſrjeſu tón krož njejuſwoli. W Lubijskim woſrjeſu, kotremuž tež wulka licžba herbſkich woſadow ſluſcha, pak ſo, kaž ſlyſhimi, duchovní ſobuſtaw wuſwoli. Duž ſo nadžiamy, ſo ſo nam tam herbſki duchovný wuſwoli, kotrež by naſhe ſherbſte woſadu jako jenički herbſki w ſynodze ſaſtupowac̄ móhl. To tola wěſče wulke žodanje njeje, ſo ſebi ſherbſte woſadu jeničkeho ſaſtupjerja žadaju, kotrež naležnoſež naſchich ſherbſkich woſadow ſnaje.

— Sa fararja w Kumwaldze je ſo dotalny kaplañ f. Manu wuſwolil. Pſches to je ſo Kumwaldſke kaplañſtvo wuprōſdiло.

— W Lipſku w tu ſhvuſli rjana licžba ſſerbow ſtuduje. Duž tež Gorabitum rjenje ſeje. ſſerbsky ſtudowazi w Lipſku ſu: kn. ſtudenczi prawiſniſtwa: Kubiza, Gólež ſtarſchi a mlóðſchi. Na duchovnſtvo ſtuduja: kn. Wiczas, Mróſak, Rěbarck a Ničižan.

— Blížſche ſherbſke ſemſchenje w Draždžanach ſměja ſo njedželu 2. adventa.

— Khežorſtvoſtowý ſejm w Barlinje je ſo pſches khežora ſ trónskej rěču wotewril. W ſejmje je ſo najprjedy wo pôzla-nju naſheho wójſka do Chin jednało. Dokelž ſo do tehole wotpózlanja ſejm hromadže powołał njeje, ma ſejm nětko po tym te ſredki ſ temu pſchiſwolicz. Hac̄ runjež wſchelazy rěčniſy wótrje pſchecžiwo temu wuprajichu, ſo ſo ſejm hakle po wu-wjedženym ſlutku powoła, budža tola ſaſtupjerjo luda do teho ſwoliez džiwaio na tehdomniſche wobſtejnoscze, kotrež ſebi žadachu, rucze a kruče ſa čeſež naſheho luda wuſtupic̄. Pſchecž jenož je, ſo bychu ſo ujemérne wobſtejnoscze w Chinje bóry ſ kónzej dowiedle. Wulka nadžija ſ temu hiſhceze njeje. Chineſiſki khežor deje wſcho lubi, ale ſwoje ſlawa ſlutki činicž wón po ſdacžu ani mozy ani dobreje wole nima. Boxerojo dale ſakhadžeja a ſběžki ſo pſchezo ſažo ſ nowa poſkaſuſa. Wulke wjeſzele budže mam, hdyh bychmy naſchich ſwěrnych wojaſow bóry ſažo domoj witač móhli.

Nějſto ſ roſpominanju.

Wſchitke wěžy ſu Bohu móžne, jenož jenička niz: ponížnu a pokutnu wutrobu ſaſtorečicž.

* * *

Naſch drohi reformator Luther junfróč wupraji: „Hdyž něchtó wo durje twojeje wutroby klapa a ſo praſcha: Schto jow bydli? Dha ja wotmolwu: Jeſus Khrystus jow bydli a niz Merežin Luther. — Khrystus, ſeſchta ſiwiſenja dýrbi tež kral we wutrobie bycž." —

* * *

Schto pomha twoje ſemſchihodženje tebi lěto wot lěta, hdyž njechajch ſam bycž zyrfwicžka Khrystuſowa? Chzechli w zyrfvi prawje poſluchac̄, ſo modlicž, ſpěwacž, dyrbis ſyrfwicžku ſam we wutrobie ſobu pſchinjeſež. (Napiſmo wjſche ſyrfwiných durjow.)

* * *

Pofuta dýrbi hidženje pſchecžiwo wſchitkim hrécham a čiſtu luboſež ſ Bohu a ſ Khrystuſej ſa ſobu čahynež.

Khutna myſl.

Někotry njes nami ſebi ſnanou hiſhceze na to pomýſlil njeje, kaf wjele njedželov je ſměl w ſwojim ſiwiſenju docžakac̄:

Kóžde 7 dnjow pſchitidže njedžela; to rěka wot kóždych 7 lět mamy poſne lěto njedželov: To pola 20 lětneho hýzo 3 a pola 35 lětneho hýzo 5 lět njedželov wucžini. 70 lětmy je potajſim 10 lět, ja praju 10 poſných lět njedželov měl!

Kaf ſměl my tele hnadne čažny naſoželi? Kaf daloko je kóždych wot naſ w tym na njeho padazym rynku njedželſkých lět w ſwojim duchovnym ſiwiſenju pſchischoł?

Ta myſl dýrbi naſ wěſče ponižowac̄.

Kelko njedželov budže na tym tamnym wulkim dnju ſwój hlyb poſběhnyež a naſ wobſkoržicž, ſo njejkmy tón Bohu a jeho ſlužbje poſhwjecženy džen, ſedmý džel naſheho ſiwiſenja ſwěrniſho a pilniſho ſ ſbožu naſheje a naſchich bližſich njebmjertneje duſche naſoželi, haj, jón ſnanou wopak wužiwal, wotſhwjecžili a ſ tym — wjedžo abo njewjedžo — jenož ſchlođu naſheje duſche p y t a l i.

Teho dla čhremy ſebi, wožebje pſchi ſpocžatku noweho lěta, na to pomýſliz, kajke ſamolwjenje njedželſke lěta ſebi wot naſ žadaja, ſo bychmy je prawje ſwjetecžili — ſwjetath džen ſwjetecžili.

Hudanežka.

Kotra plumpa pſchezo klumpa, hiba ſtajnje ſo a čumpa? [vgoařnqz]

Schto wiſa ſrjedž njebjecž a ſemje?

[kuapřaigogz]

Kotre hwěžki ſawjercža něfotremu paſholej hlywu?

[ořečgai aročiňač ſpkuwylz]